

Cultuursensitief werken om gezondheidsverschillen te verkleinen

1

Hoe werk je als professional in zorg en welzijn cultuursensitief?

Je hebt zelfkennis over je eigen culturele bagage en hoe deze van invloed is op je handelen als professional

Je hebt kennis over dat interactie nooit los gezien kan worden van de maatschappelijke context en geschiedenis

Je hebt een open houding om te onderzoeken wat dit betekent in het contact met de patiënt/cliënt

Je hebt kennis over wat cultuur is, en over dat cultuur van invloed kán zijn op de behandelrelatie

ik vind dit lastig

Je hebt lef en kwetsbaarheid om je hierin open te stellen. Je durft ongemak te benoemen en te leren (en dus ook fouten durven maken)

Je kunt inschatten of cultuur van betekenis is voor je patiënt/cliënt en je hebt de vaardigheden een goed gesprek over cultuur aan te gaan

Persoonsgericht werken

Cultuursensitief werken

Intersectionaliteit

2

Cultuursensitief werken is, net als intersectionaliteit, onderdeel van persoonsgericht werken

3

Zelfreflectie tav cultuursensitief werken

Stel je zelf regelmatig de volgende vragen:

- 1 Wat is de invloed van mijn culturele bagage op mijn professionele blik?
- 2 Hoe verhoudt mijn maatschappelijke positie zich tot die van mijn patiënt/cliënt?
- 3 Wanneer voel ik me ongemakkelijk? En wat heb ik nodig om dit te overbruggen?

Cultuursensitief werken in zorg en sociaal domein

Het is als professional in zorg of sociaal domein, als ervaringsdeskundige of beleidsmedewerker van belang bij de verklaring van gezondheidsverschillen niet alleen naar sociaal-economische oorzaken te kijken. Denk ook aan de samenhang met persoonlijke kenmerken, identiteiten en achtergronden van mensen. Niet enkel *hoe we leven* (leefstijl) maar ook *wie we zijn* (identiteit)

doet er immers toe voor onze gezondheid en behoefte aan zorg. Zo kunnen sekse, gender, maar bijvoorbeeld ook migratie-status en culturele achtergrond van invloed zijn op het ontwikkelen van ziekte en op de toegang tot zorg.¹

Om goede zorg te kunnen bieden is het dus belangrijk om oog te hebben voor de diversiteit in de samenleving.

Alleen dan kan passende zorg, ook wel zorg die toegankelijk is en aansluit bij de wensen en behoefte van de zorgvrager, geboden worden. Wie die zorgvrager ook is. Op die manier werken we aan het verkleinen van ongelijke zorg en dus aan het bestrijden van gezondheidsverschillen.

1

Wat is cultuursensitief werken?

De zes witte bollen in de infographic zijn de kernelementen van cultuursensitief werken.

- Cultuursensitief werken begint met het besef en kennis over wat cultuur is en hoe dit van invloed kan zijn op de behandelrelatie. Standaardrecepten van culturen bestaan niet.
- Cultuursensitief werken betekent dat je allereerst zelfkennis hebt over je eigen culturele bagage en hoe dit van invloed is op je handelen als (zorg)professional. Cultuur is niet alleen iets van de ander.
- Met cultuursensitief werken erken je dat personen en interacties nooit los gezien kunnen worden van de maatschappelijke context en de geschiedenis. Je bent je ervan bewust dat er een ongelijke machtspositie kan bestaan.
- Cultuursensitief werken vraagt om een nieuwsgierige houding en bereidheid om te onderzoeken wat cultuur betekent in het contact met de persoon tegenover je.
- Cultuursensitief werken vraagt om vaardigheden om een goed gesprek over de invloed van cultuur aan te gaan.
- Cultuursensitief werken vraagt om lef en om kwetsbaarheid, bijvoorbeeld om eventueel ongemak te benoemen en om te leren (en dus ook fouten te durven maken).

2

Hoe verhoudt cultuursensitief werken zich tot intersectionaliteit en persoonsgericht werken?

Persoonsgericht werken

Cultuursensitief werken

Intersectionaliteit

Cultuursensitief werken is, net als intersectionaliteit, onderdeel van persoonsgericht werken. De drie begrippen samen creëren ruimte voor een echte ontmoeting tussen de (zorg)professional en de patiënt/cliënt en zijn voorwaarden voor passende en toegankelijke zorg.

Die ruimte stelt je in staat om echt verbinding te maken met de leefwereld van de persoon tegenover je. Die persoon is de belangrijkste kennisbron en weet als geen ander welke invloed cultuur heeft op de context van zorg en welzijn en op de zorgbehoefte.

3

Cultural humility – een proces van levenslang leren

Cultuursensitief werken is niet een vaardigheid die je op een gegeven moment beheerst. Het is een levenslang proces van reflecteren op je eigen handelen, je eigen cultuur niet als superieur zien en openstaan voor feedback. Dit wordt *cultural humility* genoemd².

Cultural humility is het basisingrediënt voor écht cultuursensitief werken. Daarom bevat de infographic vragen die uitnodigen tot zelfreflectie op cultuursensitief werken. Beantwoord deze regelmatig voor jezelf en ga hierover in gesprek met anderen.

¹ RVS (2022). *Passende zorg is inclusieve zorg. Een verkennend essay over wat ervoor nodig is om de zorg inclusiever te maken.* Den Haag: Raad voor Volksgezondheid & Samenleving.

² Foronda, C., Baptiste, D., Ousman, K., & Reinholdt, M. (2016). Cultural humility: A concept analysis. *Journal of Transcultural Nursing, 27*, 210-217. <https://doi.org/10.1177/1043659615592677>